

dipam

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

TÜRKİYE-BİRLEŞİK KRALLIK İLİŞKİLERİNİN EKONOMİ POLİTİĞİ

Christopher W. J. GAUNT, OBE
Prof. Dr. Sedat AYBAR

16 Aralık 2020 | DIPAM YouTube Kanalı

Panel Notları

16.12.2020 (Çarşamba) tarihinde, saat 19.00'da "Türkiye-Birleşik Krallık İlişkilerinin Ekonomi Politikası" adlı panel online olarak DIPAM tarafından gerçekleştirilmiştir. Moderatörlüğünü DIPAM Araştırmacısı ve İstanbul Ticaret Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Uğur Yasin

ASAL'ın üstlendiği panele, İstanbul Aydın Üniversitesi Ekonomi ve Finans Bölüm Başkanı Prof. Dr. Sedat AYBAR ve Türkiye İngiliz Ticaret Odası Başkanı Christopher W. J. GAUNT konuşmacı olarak katılmışlardır.

Moderatör Dr. Uğur Yasin ASAL, konuşmacıları tanıtarak panelin amacını, işleyişini ve panelde hangi konuların konuşulacağını dile getirmiştir. Türkiye-Birleşik Krallık ilişkilerinin değerlendirmesini yapmış ve ticari ilişkilere değinmiştir. Özellikle Brexit sonrası dönemdeki ticari ilişkilerin konuşulacağını ifade etmiştir. Covid-19 döneminde ikili ilişkilerin nasıl etkilendiğini ve Türkiye- İngiltere arasındaki işbirlikleri ve yardımlaşmaların öneminin konuşulacağını belirtmiş ardından konuşmacılara söz vermiştir.

Christopher W. J. GAUNT, Türkiye İngiliz Ticaret Odası'nın, İngiltere'nin yurtdışında kurulan ikinci en eski İngiliz odası olduğunu ifade ederek konuşmasına başlamıştır. Kurumun 1887 yılından beri faaliyette bulunduğunu dile getirerek, İngiltere ve Türkiye'nin çok uzun ticari geçmişe sahip olduğunu belirtmiştir. İkili arasındaki ticari ilişkilerin bugün de devam ettiğini söylemiş ve her iki tarafın da ticari olarak iyi ilişkiler içinde olduğunu ve bunun gelecekte de devam edeceğini aktarmıştır. İngiltere'nin AB ile bir anlaşma yapmak istediğini aktarmış ve Türkiye'nin Gümrük Birliği Anlaşmasına sahip olduğunu ifade etmiştir. İngiltere'nin AB ile herhangi bir ticaret anlaşmasına sahip olmadan Türkiye ile ticaret konusunda zorlanacağını ifade etmiştir. Müzakerecilerin en uygun yolu bulabilecekleri konusunda umutlu olduğunu belirtmiş ve AB ile anlaşmaya vardıklarında, İngiltere ve Türkiye'nin çok fazla engellere takılmadan ticarete daha iyi bir şekilde devam edebileceğini ifade etmiştir. Hem Türkiye'nin hem de İngiltere'nin ticaret konusunda herhangi bir anlaşmaya varmadaki isteklerinin önemli olduğunu belirterek her iki tarafın da bu konudaki adımlarını değerlendirmiştir. Gündemde olan

İngiltere ve AB arasındaki anlaşmanın önemini ve nereye varacağını bir kez daha vurgulayarak ikili ilişkilerdeki önemine dikkat çekmiştir. 2019 ticaret verileri hakkında değerlendirmeler yaparak yaklaşık 19 Milyar Pound'a yakın bir ticaret hacminin bulunduğunu ifade etmiştir. İngiltere'nin, Türkiye'nin Almanya'dan sonra ikinci büyük ihracat pazarı olduğunu belirterek, her iki ülkenin de birbirleri için önemli bir pazar durumunda olduklarını dile getirmiştir. Her ne olursa olsun ticaretin devamı konusunda iki ülkenin işbirliği yapması gerektiğini söyleyerek bu ilişkilerin büyüyerek devam etmesi gerektiğini ifade etmiştir. İngiltere'nin çok önemli şirketleri arasında yer alan HSBC, Shell, Vodafone, BP, Unilever gibi oyuncuların Türkiye'de çok önemli derecede yatırım yaptıklarını ifade etmiş ve bu yatırımların büyüyerek devam etmesinin beklendiğini belirtmiştir. İki ülke arasındaki fırsatlara bakıldığında büyük potansiyel gördüğünü söylemiştir. Türkiye'de özellikle sağlık, altyapı ve önde gelen ileri imalat alanlarının gelişmeye başladığını dile getirmiştir. Tüm bu gelişmelerin ilerletilmesinde İngiltere'nin yerleşmiş teknolojik yapısı ile birlikte yardımcı olabileceğini belirtmiş, bu fırsatın var olduğunu ve değerlendirilmesi gerektiği üzerinde durmuştur. Türkiye'de son dönemlerde yatırım yapan iki şirkete dikkat çekerek sağlık sigortasında faaliyet gösteren Bupa ve İngiliz teknoloji şirketi olan Dyson'ın yatırımlarının öneminden bahsetmiştir. Türkiye'deki fırsatların Birleşik Krallık şirketlerinin radarında olduğunu belirtmiştir. Uluslararası ticaret ekibi olarak bu fırsatların değerlendirilmesi ve genişletilmesi konularında önemli rol aldıklarını belirterek çalışmalarından bahsetmiştir. Türkiye'nin uzun vadeli işler için uygun olduğunu bildiklerini belirterek, İngiltere'nin Türkiye ile kısa vadeli ilişkiler planladıklarını, aksine uzun vadeli işler

planladıklarını ifade etmiştir. Türkiye'yi gelecekte hem iç pazarda hem de dış pazarda yüksek oranlı büyümenin beklediğini ifade ederek Türkiye'nin güçlü şirketlere sahip olduğunu ifade etmiştir. Orta Asya'da, Afrika'da ve Orta Doğu'da faaliyet gösteren Türk şirketlerinden bahsederek olası fırsatların değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Türkiye içinde faaliyet gösteren Vodafone, Microsoft, hızlı tüketim ürünleri üreten büyük FMCG şirketlerinin Türkiye'deki faaliyetlerinin öneminden bahsederek bir merkez haline geldiğini ifade etmiştir. İngiltere'deki şirketlere Türkiye'deki fırsatların iletildiğini söylemiş ve başkanı olduğu kurumun bu konudaki faaliyetlerin öncüsü olduğunu belirtmiştir. AB ile İngiltere arasında herhangi bir anlaşma olmasa dahi Türkiye'deki İngiliz şirketlerinin faaliyetlerinin devam edeceğini belirtmiştir. Ticaret odası olarak bu şirketleri desteklemek için burada olduklarını ifade etmiştir. Türk Ticaret Odaları ile işbirliği yürüttüklerini dile getirmiş ve yaklaşık olarak 800.000 Türk şirketine erişim sağlayabildiklerini ve bu sayede İngiliz şirketlerinin kazanmış olduğu fırsatları dile getirmiştir. İngiliz şirketlerin Türkiye'deki aktif faaliyetlerinin giderek arttığını ve aynı şekilde Türk şirketlerinin de İngiltere'deki faaliyetlerinin devam ettiğini ifade etmiştir. Bu konuda her iki taraf içinde belirli fırsatların varlığından söz etmiştir.

Moderatör Dr. Uğur Yasin ASAL, İngiltere'nin Türkiye için Almanya'dan sonra 2. büyük ihracat pazarı olduğunun altını çizmiş ve ikili ticari ilişkilerin desteklenmesi ve altının doldurulması gerektiğini ifade etmiştir. Ardından Prof. Dr. Sedat AYBAR'a, Türkiye ve İngiltere arasındaki hem siyasi ilişkilerin hem de ekonomik ilişkilerin Brexit'ten sonra nasıl

bir seyir halinde olacağını sorarak kendisine söz vermiştir.

Prof. Dr. Sedat AYBAR, Kovid-19 dönemindeki gelişmelerin Türkiye ve İngiltere arasında belirli fırsatları gün yüzüne çıkardığını ve ikili arasındaki bağları daha yakınlaştırdığını ifade etmiştir. Özellikle Türkiye'nin İngiltere'ye pandemi döneminde göndermiş olduğu sağlık ekipmanı yardımının ilişkileri güçlendirdiğini belirtmiştir. Ayrıca İngiltere'nin Kovid döneminde karantina ülkeleri bağlamında Türkiye'yi diğer ülkelerden ayrı tutarak özellikle turizm sektöründe Türkiye'ye yardım sağladığını belirtmiştir. Türkiye ve İngiltere arasındaki ticari ilişkilerin tarihinden bahsetmiş ve 1838 yıllardan başlayan ticari faaliyetlerin önemini vurgulayarak ikili ilişkilere olan katkılarına değinmiştir. Süregelen Brexit sürecinin eninde sonunda gerçekleşeceğine inanan birisi olduğunu aktarmıştır. Bu sürecin sadece İngiltere için önem taşımadığını ayrıca Dünya için de önemli olduğunu belirterek Türkiye'nin de süreci dikkatle takip ettiğini ifade etmiştir. Ticaret bakımından iki ülkenin tarihi bir geçmişe sahip olduğunun altını çizerek İngiltere'nin Türkiye için artı ticaret ortağı olduğunu ifade etmiştir. Özellikle tarım ürünlerinin Türkiye tarafından İngiltere'ye ihracatının yarım milyar Dolar değerinde olduğunu belirtmiştir. Brexit oylamasından bu yana her iki ülkenin de ikili ticari ilişkileri geliştirmek için bir ticaret anlaşması üzerinde çalıştıklarını açıklamıştır. Bölgede iddialı politika peşinde olan Türkiye'nin bölgenin ötesinde de erişimi sağlamaya çalıştığını ifade ederek Sahra-altı Afrika ülkeleri, Balkanlar, Kafkasya ve Orta Asya'nın ötesinde olan ilişkilerini değerlendirmiştir. Bu bağlamda Türkiye'nin iddialı bir dış politika izlediğini iddia etmiştir. Doğu Akdeniz'deki çıkar çatışmalarından

bahsederek Britanya'nın katılımın giderek arttığını ifade etmiştir. Tüm bunların yanında Suriye ve Libya başta olmak farklı bölgelerin de Türkiye için önemli olduklarını ifade etmiştir. Türkiye tarafından yürütülen bu politikaların sonucunda, Türkiye ve AB ilişkilerinin bozulmaya başladığını belirtmiştir. Özellikle AB'nin Türkiye'yi demokrasi ve insan hakları konusunda eleştirdiğini belirtmiştir. Türkiye'nin yapmış olduğu bazı girişimlerin AB tarafından altının oyulduğunu iddia ederek özellikle Doğu Akdeniz'deki sondaj faaliyetlerine dikkat çekmiştir. Türkiye'nin, Doğu Akdeniz'deki faaliyetlerinin AB tarafından hem çıkar ilişkileri hem de güvenlik ilişkileri bağlamında hoş karşılanmadığını ifade ederek Türkiye-AB ilişkilerinin kötüye gittiğini belirtmiştir. Bu ilişkilerin kötüye gitmesi durumunun İngiltere'yi Türkiye için daha fazla değerli kıldığını iddia ederek İngiltere'nin Türkiye için daha gerekli olmaya başladığını belirtmiştir.

Türkiye-ABD ilişkilerine değinerek Rahip Brunson krizi ile başlayan gergin ilişkilerin Rusya'dan alınan S-400 hava savunma sistemleri ile daha da tırmandığını ifade etmiştir. AB ile Türkiye arasındaki göçmen konusuna da değinerek genel gergin durumu değerlendirmiştir. Tüm bunların sonucu olarak AB'nin Türkiye ile olan AB üyelik müzakerelerinin durmaya yakın olduğunu ve ABD ile olan sorunların Türkiye'ye olan ekonomik yansımalarını dile getirmiştir. Ayrıca Türkiye ve AB arasındaki Gümrük Birliği anlaşmasının da kötü etkilendiğini belirtmiştir. İngiltere'nin bu konularda ABD ve AB ülkelerine göre Türkiye'ye olan yaklaşımının daha sempatik olduğunu iddia ederek Türkiye'ye karşı daha az katı ve daha uysal olduğunu belirtmiştir. İngiltere'nin, özellikle Suriye, Libya ve Doğu Akdeniz konularında AB ülkeleri ve ABD'ye oranla Türkiye'ye

karşı daha az eleştirel tavır takındığını belirtmiştir. Bu bağlamda Brexit ile beraber Türk ve İngiliz ilişkilerinin gelişebileceğini ifade etmiştir. Brexit'in Türkiye ve İngiltere ilişkilerini değiştireceğini söylemiş ve ticaret modelinin de değişikliğe uğrayacağını belirtmiştir. Türkiye'nin bağlı olduğu Gümrük Birliği Anlaşmasının Türkiye ve İngiltere arasındaki ticareti zorladığını belirterek yeni ticaret anlaşmalarının imzalanmasını engellediğini ifade etmiştir. Türkiye ve İngiltere arasında gelecekte olacak olan ticaret ilişkilerinin bazı engellere sahip olacağını da altını çizmiş ve bu durumun iyi analiz edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Sanayi malları bakımından Gümrük Birliği olan tarımsal mallara belirli bağlayıcı hükümlerin koyulması ve İngiltere ile ayrı bir anlaşmanın yapılmasının zorluğuna değinmiştir. Özellikle önemli görmüş olduğu nokta olarak İngiltere'nin AB ile yapacağı ticaret anlaşmasının bir kopyasının Türkiye tarafından yapılması gerektiğine inandığını belirterek bu durumu bağlayıcı ilişkilerin teknik bir parçası şeklinde görmüştür. Türkiye-AB arasındaki Gümrük Birliği Anlaşmasının ve Türkiye-İngiltere arasındaki olası ticaret anlaşmasının belirli olumsuz taraflarından bahsederek bu durumun iyi analiz edilmesi gerektiği üzerinde durmuştur. Türkiye ve İngiltere arasındaki söz konusu ticaret anlaşmasının son günlerde Türk Hükümetinin gündeminde olduğunu belirtmiş ve bu anlaşmanın AB tarafından tepkiyle karşılandığını ifade etmiştir. İkili ilişkilerin geleceği ve barış ve refahın sağlanmasının önündeki AB sistemi içerisinde olan engellerden yakınmıştır.

Moderatör Dr. Uğur Yasin ASAL, Christopher W. J. GAUNT'a tüm bu konuşulan konulara nasıl baktığını ve iki ülke arasında ticaret bağlamında bu

senaryolar içerisinde karşılıklı olarak fayda sağlayacak olan öne çıkan sektörlerin hangileri olduğunu sormuştur. Ayrıca ikili ticari ilişkileri engelleyebilecek tehdit niteliğindeki olguların neler olduğu sorusunu da eklemiştir.

Christopher W. J. GAUNT, Türkiye ve İngiltere arasındaki ilişkilerde çok şeyin tehlikede olduğunu ifade etmiştir. Bu tehlikelerin her iki tarafında çıkarlarına aykırı olduğunu belirtmiştir. İngiltere'nin AB ile bir anlaşma yapmak için çok çaba sarf ettiğini dile getirerek kazan-kazan modelinin oluşturulmaya çalışıldığını ifade etmiştir. Kendisinin Brexit taraftarı olmadığını ifade ederek yapılması gereken doğru şeyin bu olmadığını belirtmiştir. Her şeye rağmen İngiltere ve Türkiye'nin sahip olduğu fırsatlara dikkat çekerek karşılıklı bir yararın kesinlikle temel unsur olduğunu vurgulamıştır. Çözüm konusunda iyimser kalındığını belirterek siyasi sürecin de iyiye doğru seyredeceğine inandığını belirtmiştir. Ticaret ve ticari bağlantılar konusunda her iki ülkenin de tarihine dikkat çekerek bu konuda yetenek eksikliğinin olmadığını, ticaretin iyi organize edildiğini ifade etmiştir. İkili ticari ilişkilerin sürdürülmesi ve geliştirilmesi konusunda Türkiye'ye daha fazla görev düştüğünü de eklemiştir. Ayrıca Türkiye'nin çok yetenekli organizasyonlarının olduğunu da belirtmiştir. İki ülke arasındaki ticari faaliyetlerin ne olursa olsun devam edeceğini belirterek bu süreçte bazı engellerin olabileceğini söylemiş ve ülkeler arasındaki güçlü ticaret bağlantılarından yararlanılacağını ifade etmiştir. Bu konuda kötümser olmadığını da tekrardan altını çizerek elçilik ve konsolosluklar başta olmak üzere karar vericilerin bir anlaşmaya varmak için çok sıkı çalıştıklarını ifade etmiştir.

Özellikle AB ile anlaşma konusunda belirli bir yol kat edildiğini ifade ederek anlaşmaya yakın olduklarını ifade etmiştir. AB ve İngiltere arasında balıkçılık meselesinin önemini GSYİH açısından 0.02 değerinde olduğunu söylemiş ve bu değerde bir konunun politika yapıcılar tarafından AB ve İngiltere arasındaki ilişkilerin riske atılıp atılmayacağını sorgulamıştır. Kaydedilen sürecin pozitif olma eğiliminde olduğunu belirtmiştir.

Sektörel olarak, finansal hizmetlerin devam edeceğini belirtmiş ve bu hizmetlerin ticaret anlaşmasının birer parçası olmadıklarını ifade etmiştir. İngiltere ihracatını finanse eden kurum olan UKEF'in İngiltere'deki ihracatçıları desteklemek, finansmanını ve sigorta kapsamını sağlamak olduğunu ifade ederek bu kurumun dünyada 9 temsilcisinin olduğunu aktarmıştır. Bu temsilciliklerin bir tanesinin de İstanbul'daki konsoloslukta olduğunu açıklayarak bunun öneminden bahsetmiştir. Ticaret ilişkisi bakımından Birleşik Krallık'ın aktif olarak destek sağladığını belirtmiştir. Özellikle de İngiltere şirketleriyle çalışan Türk şirketlerine olan faydalarını ve fon yatırımı hakkında sağlamış olduğu bilgilerin öneminden bahsederek inşaat altyapısı projeleri bağlamında, uluslararası yatırımlar konusunda işbirliğinin önemini açıklamıştır. Türk şirketleriyle olan bazı işbirliklerini de örnek olarak vermiş ve bu tür faaliyetlerin ticaret kapsamı dışında devam edeceğini belirtmiştir. Bu tür faaliyetlerin devamını vurgulayarak Türk şirketlerinin bu fırsatları değerlendirmeleri için olası fırsatları böylece göstermiştir. İngiltere'nin Türkiye'ye karşı AB ülkelerine göre daha dostane ilişkiler yürüttüğünü eklemiştir ve bu durumun gelecekte de devam etmemesi için ortada herhangi bir nedenin bulunmadığını belirtmiştir.

Moderatör Dr. Uğur Yasin ASAL, ABD'nin Türkiye ile olan ilişkilerine dönerek son günlerde gündemde olan CAATSA yaptırımlarından bahsetmiştir. Bu yaptırımların Türkiye'nin içinde bulunduğu NATO, G-20 ve OECD gibi kurumlara nasıl yansıtacağını ve bu durumun Türkiye-İngiltere ilişkilerini nasıl etkileyeceğini sorgulayarak bu konuda Prof. Dr. Sedat AYBAR'a fikirlerini sormuştur.

Prof. Dr. Sedat AYBAR, bu konuda AB'nin düzenlenmelerinin hâkim olacağını belirterek AB'nin tutumunun Türkiye-İngiltere ilişkilerini etkileyeceği üzerinde durmuştur. AB'nin İngiltere ile anlaşma yapıp yapmamasının Türk-İngiliz ilişkilerinde belirleyici olacağını belirtmiştir. İngiltere'nin Brexit sürecinin tamamlanması konusunda kararlı ve istekli olduğunu belirterek İngiliz Başbakan Boris Johnson'un ifadelerini işaret etmiştir. Balıkçılık konusunun sembolik de olsa önem taşıdığını ifade ederek deniz sınır sorunlarına dikkat çekmiştir. Bu tür sembolik durumların daha jeopolitik hal aldığını ifade etmiştir. İngiltere ve Türkiye arasında balık ihracatı konusunda Uskumru'ya dikkat çekerek bu ürünün ticaretinin yapılabileceğini ifade etmiştir. İngiltere'nin Menşe Kuralları bağlamında Türk ihracatçılar için esnek bir yaklaşımla Türkiye'nin ihracatına tek taraflı bir şekilde izin verebileceğini ifade etmiştir. Ancak bunun da AB tarafından misilleme ile karşılanacağını belirtmiştir.

Christopher W. J. GAUNT, ülkeler arasında ticari ilişkileri düzenleyen kurumlar olan AB ve Dünya Ticaret Örgütü gibi kurumların değişime ve reforma ihtiyaç duyduklarını ifade etmiştir. Ticaretin daha da serbestleşmesi ve ticaretin önündeki engellerin kaldırılması adına yeni düzenlenmelerin yapılması gerektiği üzerinde durmuştur. Ticari ilişkilerde

iyimser kalınması gerektiğini belirtmiş ve daha çok işbirliğinin ve bilgi paylaşımının olması gerektiğini ifade etmiştir. Ticari kurumların siyasileştiğini söyleyerek bu durumdan yakınmıştır. Düşmanlık ve suçlanmanın azalması gerektiğine inandığı belirtmiş ve ekonomilerin ticarete bağlı olduğunu, ticaretin de doğru yolunun bilinmesi gerektiğini ifade etmiştir. Dünyanın herkes için daha kârlı bir yere dönüşebileceğinin unutulmaması gerektiğini söyleyerek kolektif çalışmalara ve işbirliklere dikkat çekmiştir.

Prof. Dr. Sedat AYBAR, Türkiye'nin AB ve İngiltere ile olan ilişkisinin ayrıca Türkiye-ABD ilişkisine ve Transatlantik ilişkisine bağlı olacağını da ekleyerek Seçilmiş Başkan Joe Biden'ın ne tür politikalar uygulayacağını da önemli bir konumda olduğunu ifade etmiştir. Konuşmasının sonlarında Menşe Kurallarına dikkat çekerek öneminden bahsetmiş ve üzerinde durulması gerek bir konu olarak görmüştür. Son olarak İngiltere'nin "Pan Avrupa Akdeniz Menşei Kümülasyonu"na katılması halinde, Menşe Kuralları ile ilgili problemlerin yüzde 100 çözülmese dahi bu sorunların çözülmesi anlamında bir miktar esneklik sağlayabileceğini ifade etmiştir.

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

+90 216 310 30 40 info@dipam.org
+90 216 310 30 50 www.dipam.org
Murat Reis Mahallesi Gazi Caddesi No:69
Üsküdar/İstanbul

KONUŞMACILAR HAKKINDA

Christopher W. J. GAUNT'un kariyeri, hem İngiltere'de hem de uluslararası içecek endüstrisinde otuz yılı aşkın bir süredir devam etmektedir. Başlangıçta Whitbread Brewery Group ile, HP Bulmer ve Allied Domecq ile üst düzey yönetim pozisyonlarına ilerledi, ardından Coca-Cola'da on beş yıllık uluslararası kariyerine devam etti.

Efes Invest ve Coca-Cola İçecek (CCİ) Türkiye'nin 2005 yılında birleşmesi ve ardından halka arzın ardından NewCo'nun Operasyon Direktörü olarak atandı. 2007 yılında CCİ Uluslararası Operasyonlar Başkanlığı'na (10 ülke) atandı. Ardından İstanbul merkezli kendi danışmanlık şirketi "Euroasia Consultancy"yi kurdu. Temmuz 2013'te Türkiye İngiliz Ticaret Odası Başkanı olarak seçildi.

Prof. Dr. Sedat AYBAR, Dokuz Eylül Üniversitesi Uluslararası İktisat Bölümünden mezun olmuş, yüksek lisans ve doktora derecelerini Londra Üniversitesi SOAS'dan almıştır.

Kadir Has Üniversitesinde Yardımcı Doçent ve Doçentlik yapan Aybar, halihazırda İstanbul Aydın Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonomi ve Finans Bölüm Başkanı, Afrika Uygulama ve Araştırma Merkezi ile Çin Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürüdür.